

Закон за гражданското въздухоплаване

Обн., ДВ, бр. 94 от 1.12.1972 г., изм., бр. 30 от 1990 г., изм. и доп., бр.16 от 1997 г., бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., бр. 12 от 2000 г., бр. 34, 111 от 2001 г.

Глава I

Общи положения

Чл. 1. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Този закон урежда обществените отношения, свързани с гражданското въздухоплаване в Република България и с осигуряването на безопасността и сигурността му.

Чл. 2. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Република България има пълен и изключителен и неотменим суверенитет върху въздушното пространство над своята територия, включително над вътрешните и териториалните ѝ води.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Министерският съвет определя зоните във въздушното пространство, в които може да се ограничава въздухоплаването.

Чл. 2а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) (1) Организацията и контролът за използване на гражданското въздушно пространство, както и ръководството и контролът на въздухоплаването в обслужваното гражданско въздушно пространство на Република България се осъществяват по ред, определен от министъра на транспорта и съобщенията.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията и министърът на отбраната определят реда за въвеждане и правилата за работа на единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията и министърът на отбраната определят реда за използване на въздушното пространство при прехода към военен контрол и ръководство на въздушното пространство при повишаващи се нива на извънредни условия.

Чл. 3. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Гражданско въздухоплаване е всяко въздухоплаване, извършвано с гражданско въздухоплавателно средство и предназначено за:

1. превоз на пътници, багажи, товари и поща по въздуха;
2. обслужване на селското, горското и други отрасли на стопанството;
3. геоложки, географски и други научни изследвания;
4. оказване на спешна медицинска помощ;
5. културно-просветни нужди, фотографиране и реклама;
6. борба с пожари, наводнения и други бедствия;

7. обучение, спорт и др.

(2) Граждански въздухоплавателни средства са всички въздухоплавателни средства с изключение на държавните.

Чл. 4. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) На борда на въздухоплавателно средство, регистрирано в Република България, се прилагат българските закони освен в случаите, когато в ратифициран, обнародван и влязъл в сила международен договор е предвидено друго.

Чл. 5. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Въздухоплавателните средства, които осъществяват гражданско въздухоплаване, се регистрират по този закон.

(2) Въздухоплавателни средства, вписани в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства на Република България, летят с национални и регистрационни опознавателни знаци на Република България.

(3) Гражданските въздухоплавателни средства за санитарни цели имат и знака на Червения кръст.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Регистрационните опознавателни знаци се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 6. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Български авиационни оператори извършват въздухоплавателни услуги в страната и в чужбина на основата на търговски договор, а при липса на такъв договор - при условия и по ред, определени с наредба на министъра на транспорта и съобщенията.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Чуждестранни авиационни оператори могат да извършват въздухоплавателни услуги в страната по силата на международен договор, по който Република България е страна, а при липса на такъв договор - при условия и по ред, определени с наредба на министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 7. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Превозът на пътници, багажи, товари и поща по редовни международни линии се извършва от български и чуждестранни авиационни оператори по силата на международни споразумения, страна по които е Република България.

Чл. 8. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията ръководи и контролира гражданското въздухоплаване и гражданските въздухоплавателни средства и съоръжения на територията на Република България.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията осъществява правомощията си по ал. 1 чрез Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация". Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерството на транспорта и съобщенията със седалище в София.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията с правилник определя структурата, дейността и функциите на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация".

Чл. 9. (Отм. - ДВ, бр. 30 от 1990 г.).

Чл. 10. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Въздухоплавателните средства могат да бъдат отдавани под наем въз основа на писмен договор в страната или в чужбина със или без екипаж.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Българският наемодател или наемател уведомява писмено Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" във всички случаи, когато се отдава под наем или се наема въздухоплавателно средство със или без екипаж.

(3) В случаите, когато български авиационен оператор наема или отдава под наем въздухоплавателно средство за срок, по-голям от 30 дни, договорите за наем се вписват в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства в Република България.

Чл. 11. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Пътниците, екипажите, багажите, товарите, пощата и пратките подлежат на контрол във връзка със сигурността и безопасността на полетите.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията, министърът на вътрешните работи и министърът на финансите определят с наредба условията и реда за постигане на сигурността в гражданското въздухоплаване.

Чл. 12. Разпоредбите на този закон се прилагат към:

а) българското гражданско въздухоплаване, а в случаите, предвидени от закона, и към чуждото гражданско въздухоплаване;

б) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) всички въздухоплавателни средства, вписани в държавния регистър на Република България, включително и когато се намират в чужбина, както и за спортните и учебните въздухоплавателни средства;

в) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) държавните въздухоплавателни средства, когато изпълняват полети под управлението на гражданските органи за обслужване на въздушното движение.

Чл. 13. Вещни права върху въздухоплавателни средства се уреждат по закона на страната, където въздухоплавателното средство е вписано.

Чл. 14. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Формата и условията за действителност на договора за прехвърляне на собственост върху въздухоплавателно средство се определят от законите на страната, където се сключва договорът.

Чл. 15. Възнагражденията за оказана помощ от и на въздухоплавателно средство се определят от закона на страната, където е вписано въздухоплавателното средство, което е оказало помощта.

Чл. 16. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Физическите и юридическите лица, които експлоатират въздухоплавателни средства, ръководят летища или обслужват въздушното движение във връзка с осъществяване на гражданското въздухоплаване, предоставят на Министерството на транспорта и съобщенията статистическа информация, свързана с дейността им, при условия и по ред, определени от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 16а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията ръководи и контролира гражданското въздухоплаване:

1. организира участието на Република България в международните организации по въздухоплаване, член на които е Република България;
2. организира и координира използването на въздушното пространство за нуждите на гражданското въздухоплаване;
3. съгласува издаването на разрешения за изграждане на обекти от инфраструктурата на въздухоплаването и в околността на летищата и въздушните трасета;
4. издава разрешения за извършване на въздухоплавателни услуги;
5. прилага и развива Националната програма за сигурност в гражданското въздухоплаване;

6. определя норми, правила и процедури в областта на гражданското въздухоплаване, включително условията и реда за превоз на опасни товари;
7. определя с наредба изискванията за издаване на удостоверения, свидетелства и лицензи на летища, други технически съоръжения и обекти, въздухоплавателни средства, авиационен персонал и предприятия, свързани с въздухоплаването;
8. определя условията за водене на съответните регистри и базата данни за освидетелстваните обекти и лица;
9. ръководи управлението на летища за обществено ползване, когато не са отдадени на концесия;
10. контролира действията на авиационните оператори, летищните администрации и ръководството на въздушното движение във връзка с безопасността на полетите;
11. определя общите правила за въвеждане и използване на компютризираните системи за резервация, както и правила за компенсация при отказ за качване на пътници на борда на въздухоплавателно средство по редовни линии;
12. осъществява и други правомощия, определени със закон или с международен договор, страна по който е Република България.

Глава II

Въздухоплавателни средства

Чл. 17. За гражданско въздухоплаване могат да се използват само въздухоплавателни средства, които отговарят на изискванията на този закон.

Чл. 18. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Въздухоплавателното средство се използва само за целта, за която е предназначено. Изменение на предназначението му се допуска с разрешение на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" при Министерството на транспорта и съобщенията.

Чл. 19. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Въздухоплавателното средство се допуска в експлоатация след преглед, регистрация и удостоверяване на летателната му годност.

(2) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава удостоверение за летателната годност на въздухоплавателно средство или на друга авиационна техника, произведени в Република България, ако izdelieto отговаря на съответните норми.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Гражданските въздухоплавателни средства се вписват в регистър на гражданските въздухоплавателни средства на Република България, който се води от Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" при Министерството на транспорта и съобщенията.

(2) Вписването в регистъра и отписването от него се извършват по заявление на собственика, владелеца или държателя на въздухоплавателното средство. Заявлението трябва да бъде подадено в 30-дневен срок от датата на възникване на съответното основание.

Чл. 21. (1) Въздухоплавателно средство, вписано в чужд регистър, може да бъде вписано в българския регистър, след като бъде отписано от чуждия.

(2) Вписването на българското въздухоплавателно средство в чужд регистър не поражда никакви правни последици, ако въздухоплавателното средство не бъде отписано от българския регистър по установения ред.

Чл. 22. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава удостоверение за регистрация на въздухоплавателно средство, вписано в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства, в което се вписват националният и регистрационно-опознавателният знак.

Чл. 23. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Прехвърлянето на правото на собственост, учредяването и прехвърлянето на вещни права и учредяването на вещни тежести върху въздухоплавателно средство се извършват в писмена форма.

(2) Сделките по ал. 1 имат действие спрямо трети лица след регистрирането им в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства.

(3) Недействителен е договор за продажба или за отдаване под наем на въздухоплавателни средства - собственост на български лица, сключен в противоречие с международни договори или с решение на международна организация, приети от Република България.

(4) Учредяването на залог върху въздухоплавателно средство има действие от датата на регистрирането в регистъра. При учредяване на два или повече залози върху едно и също въздухоплавателно средство редът на предпочитително удовлетворение се определя от датата на регистриране на тежестта в регистъра на гражданските въздухоплавателни средства, а ако регистрирането е направено в един и същи ден, меридавен е поредният номер на регистрирането.

Чл. 24. (Изм. и доп. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) (1) Въздухоплавателните средства подлежат на проверка за удостоверяване на съответствието им с норми за летателна годност, за авиационен шум и за газови емисии на авиационните двигатели, определени в Република България.

(2) (Отм., нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" може да признае удостоверението за летателна годност на въздухоплавателното средство, произведено в чужбина, ако то съответства на нормите за летателна годност.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) При промяна на оборудване на въздухоплавателно средство Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава удостоверение за летателна годност и на оборудването на въздухоплавателното средство.

(4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" признава удостоверения за авиационен шум на въздухоплавателното средство и за газови емисии на авиационните двигатели, издадени само от международно признат орган.

(5) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя изискванията за поддържане и удостоверяване на летателната годност на въздухоплавателните средства, за стандартите за авиационен шум и за газовите емисии на авиационните двигатели, както и реда за издаване и отнемане на съответните удостоверения.

Чл. 25. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Поддържането на летателната годност на въздухоплавателни средства се извършва от физически и юридически лица, получили право да извършват техническо обслужване и ремонт на авиационната техника.

(2) (Изм. и доп., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя с наредба условията и реда за издаване на свидетелствата и лицензиите на лицата по ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Лицензията за извършване на дейностите по ал. 1 се издава от главния директор на Гражданската въздухоплавателна администрация.

(4) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Лицензията е лична и не подлежи на прехвърляне.

(5) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Лицензията за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника се издава на физически или юридически лица, регистрирани по [Търговския закон](#), при следните условия:

1. всички необходими съоръжения, оборудване, инструменти, материали и техническа документация (одобрени данни) осигуряват изпълнението на целия обем работи по техническото обслужване и ремонта на авиационна техника и създават условия за правилно съхраняване на компонентите на въздухоплавателното средство;

2. персоналот, удостоверяващ техническото обслужване, отговаря на квалификационните изисквания за освидетелстване на авиационния персонал от гражданската авиация и е достатъчен за планирането, извършването, ръководенето и контролирането на работите по техническото обслужване и ремонта на граждански въздухоплавателни средства и техните компоненти.

(6) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Лицензията се издава в срок до 30 дни от датата на подаване на заявлението.

(7) Главният директор на Гражданската въздухоплавателна администрация отказва издаването на лицензия в случай, че кандидатът не отговаря на някои от условията по ал. 5, подробно регламентирани в наредбата по чл. 25, ал. 2.

(8) Изричният или мълчаливият отказ да се издаде лицензия за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника подлежи на обжалване по реда на [Закона за административното производство](#).

Чл. 25а. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Лицензията за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника се издава първоначално за срок от една година. Следващите лицензнии се издават за срок три години.

(2) Последваща лицензия се издава, ако титулярят продължава да отговаря на условията за издаване на лицензията.

(3) Лицензията може да бъде отнета, както и действието ѝ да бъде спряно изцяло или частично за определен период, в случай че лицензираното лице наруши условията по [чл. 25, ал. 5](#) и наредбата по [чл. 25, ал. 2](#). Актът за отнемане или за спиране на действието на лицензията подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

(4) За издаването на лицензия за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника се събират такси в размер, определен от Министерския съвет.

Чл. 26. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Удостоверенията за летателна годност, за авиационен шум и за газови емисии на въздухоплавателно средство, регистрирано в страната, се отнемат, ако при преглед се установи нарушение на съответните изисквания по този закон.

Чл. 27. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Удостоверенията за летателна годност, издадени от чуждестранните компетентни органи, се признават за валидни в Република България в следните случаи:

1. ако изискванията за летателна годност в държавата, чийто компетентен орган е издал удостоверенията за летателна годност, съответстват на международните стандарти и препоръки или ги превишават;

2. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) ако Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" е дала съгласие прегледът на българското въздухоплавателно средство да се извърши в друга държава съобразно изискванията по т. 1.

Чл. 28. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" може да подложи на контрол и чуждестранно въздухоплавателно средство, когато има съмнение за неговата летателна годност.

Чл. 29. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Въздухоплавателно средство без удостоверение за летателна годност или за регистрация или чиито отличителни знаци не отговарят на знаците, посочени в тези свидетелства, се задържа от контролните органи.

Чл. 30. (1) Всяко въздухоплавателно средство по време на полет трябва да има на борда си следните документи:

- а) свидетелство за регистрация;
 - б) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) удостоверение за летателна годност;
 - в) разрешително за експлоатация на самолетна радиостанция;
 - г) свидетелство за правоспособност на всеки член на екипажа;
 - д) документи за застраховка;
 - е) борден дневник;
 - ж) план на полета;
 - з) списък на пътниците с означение откъде и за къде пътуват;
 - и) манифест и подробни декларации за товара, ако на самолета има товар.
 - к) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) свидетелство за авиационен шум;
 - л) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) свидетелство за газови емисии на авиационните двигатели;
 - м) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) свидетелство за авиационен оператор.
- (2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията може да определя и други документи, които трябва да се намират на борда.

Чл. 31. Бордните документи на чуждестранните летателни средства се признават за редовни, ако отговарят на изискванията на международните съглашения, страна по които е Република България.

Чл. 31а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Летищната администрация може да премести въздухоплавателно средство, негови части или агрегати на територията на летището, когато, без да представляват препятствие за опериращите въздухоплавателни средства, са разположени на територията на летището в продължение на повече от 6 месеца и в този срок въздухоплавателното средство не е било в състояние на летателна годност или техният собственик, владеец или държател в продължение на повече от 3 месеца не заплаща цената за паркиране или наемната цена.

(2) Действията по ал. 1 се предприемат, ако с едномесечно писмено предизвестие е уведомено лицето, което е изоставило въздухоплавателното средство или негови части или агрегати или с което е сключен договор за паркиране.

(3) Летищната администрация може да отстранява от летателното поле въздухоплавателно средство, загубило способност да се придвижва, ако то представлява препятствие за опериращи въздухоплавателни

средства и операторът на въздухоплавателното средство не е предприел необходимите ефективни мерки за своевременното му изместване след настъпване на събитието.

(4) Летищната администрация не носи отговорност за вреди и щети, нанесени при изместване или отстраняване на въздухоплавателното средство или елементи на въздухоплавателно средство, по този член.

Глава III

Персонал и екипаж

(Загл. - изм., [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 32. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията определя длъжностите, за изпълнение на които се изисква свидетелство за правоспособност.

(2) Летателен персонал са лицата, които имат летателна правоспособност. Към тях при изпълнение на полет се приравняват лицата, които са в процес на обучение за придобиване на летателна правоспособност.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава свидетелства за правоспособност и води регистър на персонала при условия и по ред, определени от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 33. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя:

1. условията и реда за откриване на авиационни учебни центрове и изискванията, на които трябва да отговарят;
2. изискванията и реда за издаване на свидетелства на преподавателите в авиационните учебни центрове и програмите за тяхната подготовка;
3. списъка и квалификационните изисквания за съответните авиационни професии;
4. изискванията към кандидатите за обучение в авиационните учебни центрове, програмите, по които се подготвят, условията и реда за провеждане на изпитите.

Чл. 34. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), бр. 34 от 2001 г.) Лицата от гражданския летателен персонал трябва да имат българско гражданство и свидетелство за летателна правоспособност.

(2) С разрешение на министъра на транспорта и съобщенията могат да бъдат допускани до въздухоплавателна работа и чужди граждани.

(3) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" определя длъжностите, непосредствено свързани с осигуряване на безопасността на полетите и поддържането на летателната годност на въздухоплавателните средства, които могат да се заемат само от лица с авиационно образование.

Чл. 35. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Документите за правоспособност на лицата по [чл. 32, ал. 1](#), издадени от чуждестранни институти и органи, се признават за валидни на базата на взаимност, ако изискванията за издаване на документи за правоспособност на лицата по [чл. 32, ал. 1](#) съответствуват на установените към момента международни стандарти или ги превишават.

Чл. 36. Обучаваният не носи отговорност за щети, нанесени при учебни полети, освен ако те са причинени умишлено.

Чл. 37. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Лицата от въздухоплаването, които подлежат на медицинско освидетелстване, и изискванията, на които трябва да отговарят, се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Годността на персонала за изпълнение на съответната дейност с оглед на здравословното състояние на лицата се установява от специализирана транспортна авиолекарска комисия, чийто статут, състав и правила за дейност се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 38. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Екипаж на въздухоплавателно средство е персоналят, на който е възложено изпълнението на полета.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Съставът на длъжностите в екипажа се определя от Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" в зависимост от типа на въздухоплавателното средство и от характера на полета. Полети при непълен екипаж са забранени.

Чл. 39. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) Всяко гражданско въздухоплавателно средство при полет се ръководи от командир, който трябва да има специалност летец - пилот. Той отговаря за предполетната подготовка на екипажа и за извършването на полета в съответствие с установените правила за опазването на въздухоплавателното средство, на живота на намиращите се в него лица и на превозваните товари.

(2) Командирът на въздухоплавателното средство е длъжен да откаже да извърши полет, когато установи неизправност на въздухоплавателното средство.

Чл. 40. (1) Наредданията на командира на въздухоплавателното средство, свързани с извършването на полета и със спазването на установения ред във въздухоплавателното средство, са задължителни за всички лица, намиращи се в него.

(2) Командирът на въздухоплавателното средство може да взема всички необходими мерки спрямо лицата, които не изпълняват неговите нареддания, включително и да ги отстрани от въздухоплавателното средство в отправното или в междинното летище.

Чл. 41. (1) Командирът на въздухоплавателното средство, приел сигнал за бедствие от друго въздухоплавателно средство или от плавателен съд, открил въздухоплавателно средство или плавателен съд, намиращи се в бедствие, или намиращи се в опасност хора, е длъжен да окаже помощ, да определи мястото на бедствието и да уведоми за това службата за управление на полетите.

(2) Командирът на въздухоплавателното средство няма право да извършва действия за спасяване, които поставят в опасност командваното от него въздухоплавателно средство, пътниците или екипажа.

Чл. 42. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) При насилствено завладяване на въздухоплавателното средство командирът трябва да предприеме всички възможни мерки за възвръщане на контрола върху него при условие, че с това не се поставя в опасност животът на екипажа и на пътниците и целостта на въздухоплавателното средство.

Глава IV

Летища

Чл. 43. (1) Въздухоплавателните средства излитат и кацат на летища и летателни площадки.

(2) (Изм. и доп. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Граждански летища са:

1. летища за обществено ползване - за обслужване на международни и вътрешни превози, за обслужване на полети за авиационни и други услуги, срещу заплащане;

2. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) летища за обслужване на полети за авиационни услуги срещу заплащане, включително за единични полети за превозни услуги, изпълнявани с въздухоплавателни средства с максимално излетно тегло до 5700 кг или с пътниковместимост до 19 седалки;

3. технологични - използвани само за нуждите на собственика, без заплащане.

(3) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на транспорта и съобщенията определя гражданските летища за обществено ползване в Република България, както и онези от тях, които обслужват международни превози.

(4) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Летищата, извън тези по ал. 3, на които се приемат чужди въздухоплавателни средства, се определят от министъра на транспорта и съобщенията съгласувано с министъра на отбраната, министъра на финансите и министъра на вътрешните работи.

(5) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Гражданско летище по ал. 2, т. 2 и 3 може да придобие статут на гражданско летище за обществено ползване, след като имотът придобие качество на имот - публична държавна собственост, с решение на Министерския съвет по искане на лицата, притежаващи правото на собственост върху него. ако летището отговаря на изискванията на закона. Нови летища за обществено ползване се изграждат върху обекти - публична държавна собственост.

(6) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., пред., ал. 5, изм., бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията и министърът на отбраната определят реда за съвместното ползване на гражданските летища за обществено ползване и на военните летища.

Чл. 43а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) (1) Гражданските летища са публична и частна собственост.

(2) Гражданските летища за обществено ползване са публична държавна собственост.

(3) Летищата по [чл. 43, ал. 2, т. 2 и 3](#) могат да бъдат частна собственост на държавата, на общините, на физически или юридически лица.

(4) Земите, върху които се намират съоръженията за навигация и управление на въздушното движение, които обслужват полети, свързани с международен и вътрешен обществен превоз, и технологично необходимите им терени са публична държавна собственост.

Чл. 43б. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Гражданското летище за обществено ползване се ползва от летищни предприятия - еднолични търговски дружества с държавно имущество, или от търговци, получили концесия при условията и по реда на [Закона за концесиите](#).

(2) Предоставянето на концесия върху гражданско летище за обществено ползване, което ще бъде изградено изцяло или частично със средства на концесионера, се извършва по реда на [Закона за концесиите](#) и при условия - изграждане на гражданско летище за обществено ползване, обект - публична държавна собственост, и удостоверяване на експлоатационната годност на обекта.

(3) Министърът на транспорта и съобщенията прави предложение пред Министерския съвет за предоставяне на концесия за гражданско летище за обществено ползване, провежда конкурси, търгове, води преговори и сключва концесионни договори, контролира изпълнението на условията и задълженията по концесионните договори.

Чл. 43в. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Предоставянето на концесия върху общинско летище - публична общинска собственост, се извършва при условията и по реда на [Закона за общинската собственост](#).

Чл. 43г. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Разходите на концесионера, свързани с изграждането, експлоатацията и поддържането на обекта на концесия, се признават за фактически разходи.

(2) Разходите по ал. 1, формирани като финансови загуби, започват да се приспадат последователно от годината, в която започва експлоатацията на обекта на концесията, за срок и при условия, определени в концесионния договор.

(3) Допълнителните разходи, направени от концесионера, се признават за фактически разходи, когато са предвидени в концесионния договор.

Чл. 43д. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Едноличните търговски дружества с държавно имущество ползват гражданските летища за обществено ползване без концесия. Обемът на конкретните им права и задължения се определя от министъра на транспорта и съобщенията, който упражнява правата на едноличен собственик на капитала.

Чл. 44. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" удостоверява експлоатационната годност на гражданските летища, летателните площадки и съоръженията за навигация.

(2) За обектите по ал. 1, които отговарят на определените стандарти, условия и изисквания, се издава удостоверение за експлоатационна годност.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Условията и редът за удостоверяване годността на летищата, летателните площадки и съоръженията за навигация, както и изискванията към тези обекти, се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 45. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" може да ограничи или да забрани експлоатацията на летища, които не отговарят на изискванията за безопасност на полетите.

Чл. 46. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията съгласува проектите за изграждане, разширяване или реконструкция на граждански летища и съоръжения за навигация.

(2) Съгласуването по ал. 1 се предхожда от:

1. наличие на генерален план за развитие на летището;

2. одобрен застроителен и регулационен план и изпълнение на процедурите по [Закона за опазване на околната среда](#), [Закона за териториално и селищно устройство](#), [Закона за държавната собственост](#) и [Закона за общинската собственост](#), по този и по други закони, които биха могли да имат отношение към издаваното разрешение.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията, министърът на регионалното развитие и благоустройството и министърът на земеделието, горите и аграрната реформа определят с наредба разрешителния режим в околността на летищата. Издаването на разрешения за строителството на сгради, съоръжения, водоеми, сметища, надземни силнотокови линии, карьерни ями и други подобни обекти се съгласува с министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 47. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията определя ограниченията във връзка с безопасността на въздухоплаването, свързани с изграждането на обекти по [чл. 46, ал. 3](#), както и изискванията, стандартите и начина за поставяне на предупредителни устройства на високи сгради и съоръжения.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията и министърът на земеделието, горите и аграрната реформа определят с наредба възможните ограничения върху характера на засажданите култури в района на летищата с оглед на защита от птици.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" предписва демонтиране на частта, превишаваща безопасната височина.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) При неизпълнение на предписанието по ал. 3, Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" сигнализира компетентните органи за отстраняване на препятствието за сметка на неизпълнителя на предписанието лице.

(5) Летищната администрация контролира спазването на ограниченията по ал. 1 и 2, включително и за близко разположени стълбове, дървета, мачти, диги, изкопи.

Чл. 48. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" съгласува проектите за изграждане и реконструкция на сгради, съоръжения и други строителни работи на територията на летището на основата на приетия генерален план.

Чл. 48а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията определя стандартите, условията и правилата, свързани с летищното осигуряване на полетите.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" контролира изпълнението на функциите, поети като задължение от държавата по силата на международни договори по спазването на утвърдените стандарти, условия и правила за осигуряване на полетите.

(3) Летищната администрация:

1. осигурява равнището на обявените категории и стандарти при изпълнението на функциите, поети като задължение от държавата по силата на международни договори, свързани със:

а) поддържането на летателното поле и развитието на инфраструктурата на летището;

б) ограничаването и отстраняването на препятствията;

в) поддържането на визуалните сигнални средства;

г) аварийно-спасителното и противопожарното осигуряване на полетите на територията на летището и в неговата околност;

д) охраната на летището;

е) сигурността на полетите;

ж) координацията между различните ведомства и предприятия във връзка с използването на летището;

з) управлението на движението на територията на летището;

и) оборудването и инсталациите за електроснабдяване;

к) опростяването на формалностите в летищата;

2. възлага разработването и осъвременяването на генералния и кадастралния план на летището;

3. създава условия за стопанска дейност на територията на летището за лицензираните по този закон оператори на летищна дейност;

4. предприема мерки за ограничаване на авиационния шум;

5. може да задържа излитането на въздухоплавателно средство (освен при изпълнение на редовни превози), ако ползвателят му не е заплатил дължими такси или не е дал достатъчно гаранции за това;

6. събира летищни такси, предвидени по този закон.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията може да възлага изцяло или частично функциите на летищна администрация на летищното предприятие.

Чл. 48б. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) На територията на летище за обществено ползване търговските дейности се изпълняват от летищното предприятие или от оператори на летищна дейност.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Достъпът на операторите на летищна дейност до пазара за наземно обслужване в летищата се осъществява при условия и по ред, определени с наредба от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 48в. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Летищно предприятие, както и оператор на летищна дейност може да извършва дейност по този закон след получаване на лицензия от министъра на транспорта и съобщенията.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Условията и редът за издаване на лицензия се определят с наредба на министъра на транспорта и съобщенията.

(3) (Отм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.)

Чл. 48г. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Лицензията за летищно предприятие се издава за дейности по управление и експлоатация на летище.

(2) Лицензията за летищно предприятие се издава на физическо или юридическо лице, регистрирано по Търговския закон, при условие че:

1. за летището е издадено удостоверение за експлоатационна годност;

2. Гражданската въздухоплавателна администрация е приела разработения от кандидата бизнесплан;

3. персоналът на кандидата има квалификация, професионален опит и стаж, необходими за извършването на дейността;

4. организацията, техниката и технологиите осигуряват спазването на установените стандарти и процедури за осигуряване на безопасността и сигурността на полетите на съответното летище;

5. кандидатът има утвърдено от Гражданска въздухоплавателна администрация „Ръководство на управление и експлоатация на летище“.

(3) Гражданската въздухоплавателна администрация извършва проверка на документацията в срок 30 работни дни след подаване на заявлението за издаване на лицензия и изготвя доклад с мотивирано предложение за вземане на решение по заявлението на кандидат.

(4) След получаване на доклада по ал. 3 министърът на транспорта и съобщенията или упълномощено от него длъжностно лице издава лицензия на летищно предприятие в срок 14 работни дни.

(5) Лицензията е лична и не подлежи на прехвърляне.

(6) Лицензията за летищно предприятие се издава за срок пет години.

(7) Правата, произтичащи от лицензията, се прекратяват:

1. по решение на лицензиращия орган за отнемане на лицензията:

а) когато лицето престане да отговаря на изискванията по ал. 2;

б) при нарушение на закона или на подзаконовите актове, свързани с издаването на лицензията;

2. по заявление на притежателя на лицензията;

3. с прекратяването на юридическото лице на притежателя на лицензията или при прекратяване дейността на едноличния търговец;

4. с изтичането на срока, за който е издадена.

(8) Изричният или мълчаливият отказ за издаване на лицензията, както и отнемането ѝ подлежат на обжалване по реда на [Закона за Върховния административен съд](#).

(9) За издаването на лицензия за летищно предприятие се събират такси в размер, определен от Министерския съвет.

(10) В случаите, когато кандидатът за получаване на лицензия за летищно предприятие не е еднолично търговско дружество с държавно имущество или държавно предприятие по смисъла на [чл. 62, ал. 3 от Търговския закон](#), преди издаването на лицензията се взема решение за предоставяне на концесия при условията и по реда на [Закона за концесиите](#).

(11) В решението за предоставяне на концесията по [чл. 7, т. 10 от Закона за концесиите](#) се посочват и изискванията по ал. 2, а определеният от Министерския съвет концесионер получава и лицензия за летищно предприятие за срок пет години, издадена по реда на този закон. Лицензията на концесионера се подновява на всеки пет години до изтичането срока на концесията, ако концесионерът отговаря на изискванията по ал. 2.

Чл. 48д. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Лицензията за оператор на летищна дейност се издава за една или повече дейности по наземно обслужване на летища, свързани с наземно администриране и надзор, обслужване на пътници, обработка на багажи, обработка на товари и пощенски пратки, обслужване на въздухоплавателни средства, обслужване с горива и масла, техническо обслужване на въздухоплавателните средства, полетни операции и администриране на екипажите, наземен транспорт и обслужване на бордния бюджет, посочени изчерпателно в наредба по [чл. 48в, ал. 2](#).

(2) Лицензията за оператор на летищна дейност се издава на физическо или юридическо лице, регистрирано по [Търговския закон](#), при условие, че кандидатът има:

1. разработено „Ръководство за летищната дейност“, прието и утвърдено от Гражданската въздухоплавателна администрация и съобразено с международната практика и процедури за извършване на съответната дейност;

2. персонал, чиято квалификация и професионален опит отговарят на изискванията, определени в наредба по [чл. 48в, ал. 2](#);

3. организация, техника и технологии, отговарящи на стандартите и изискванията за безопасно и качествено обслужване на клиентите.

(3) Гражданската въздухоплавателна администрация извършва проверка и изготвя доклад с мотивирано предложение за вземане на решение по заявлението на кандидата.

(4) След получаването на доклада по ал. 3 министърът на транспорта и съобщенията или упълномощено от него длъжностно лице издава лицензия на оператор на летищна дейност в срок 30 работни дни от датата на подаване на заявлението.

(5) Лицензията е лична и не подлежи на прехвърляне и се издава за срок 5 години.

(6) Лицензията се отнема, когато лицето престане да отговаря на условията по ал. 2, извършваната от него дейност системно се отклонява от установените стандарти или негови действия застрашават безопасността и сигурността на полетите.

(7) Изричният или мълчаливият отказ за издаване на лицензия, както и отнемането ѝ подлежат на обжалване по реда на Закона за Върховния административен съд.

(8) За издаването на лицензия за оператор на летищна дейност се събират такси в размер, определен от Министерския съвет

Глава V

Полети

Чл. 49. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Въздухоплавателните средства извършват полети в обслужваното въздушно пространство на Република България по полетен план.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя правилата, регулиращи полетите в обслужваното въздушно пространство на Република България.

Чл. 50. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Редовните международни въздушни превози до или от летища на територията на Република България подлежат на разрешителен режим.

(2) Разрешението по ал. 1 включва изисквания и условия за одобряване на достъпа на авиационен оператор до всяка линия, съгласуване и одобряване на разписанието на полетите или други изисквания, определени в международен договор.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Нередовни търговски полети до или от летища на територията на Република България се разрешават от Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация", а международни полети с нетърговска цел на български и чуждестранни държавни въздухоплавателни средства, за които не се изисква разрешение от Народното събрание или от Министерския съвет, се разрешават от министъра на външните работи.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) **Вътрешните обществени превози с въздухоплавателни средства се разрешават от ръководителя на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация".**

(5) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя условията и правилата за разрешаване на полетите на въздухоплавателни средства.

Чл. 51. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Отклонение на въздухоплавателно средство от плана за полетите се допуска само в интерес на безопасността и сигурността на полета.

(2) В случай на отклонение по ал. 1 командирът на въздухоплавателното средство и службите за обслужване на полета взаимно се информират за взетото решение.

(3) Чуждестранно въздухоплавателно средство, навлязло без разрешение във въздушното пространство на Република България, както и всяко въздухоплавателно средство, което ползва неправомерно въздушното пространство или нарушава правилата за полетите, се счита за нарушител.

Чл. 52. Въздушните трасета се съоръжават с необходимите средства за радиовръзка, самолетоводене и управление на полетите, осигуряващи безопасност на полетите.

Чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 1997 г., [бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) (1) Преобразува юридическото лице „Ръководство на въздушното движение“ в Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ (ДП „РВД“) по смисъла на [чл. 62, ал. 3 от Търговския закон](#) -

юридическо лице със седалище София, което изпълнява държавни функции по предоставяне на аеронавигационни услуги в обслужваното гражданско въздушно пространство на Република България.

(2) Основният предмет на дейност на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ е:

1. управление на въздушното движение и осигуряване на аеронавигационно обслужване за постигане на безопасност, ефективност и редовност на полетите в обслужваното гражданско въздушно пространство;
2. организация и управление на обслужваното гражданско въздушно пространство;
3. организация и управление на потоците на въздушното движение;
4. осигуряване, поддръжка и експлоатация на съответните съоръжения, системи и оборудване за комуникационно, навигационно, обзорно, енергийно, светотехническо, метеорологично и аеронавигационно осигуряване на полетите и съпътстващата ги инфраструктура;
5. информационно обслужване на дейностите по търсене и спасяване на въздухоплавателни средства;
6. управление на системата за безопасност на въздушното движение в рамките на предоставената му компетентност;
7. изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от международни договори в областта на управлението на въздушното движение, по които Република България е страна;
8. събиране на пътни такси за аеронавигационно обслужване по [чл. 120, ал. 2](#).

(3) Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ може да предоставя и други услуги, свързани с предмета на дейността му.

(4) При осъществяване на дейността си по ал. 2, т. 1 Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ има права и задължения по отношение на всички въздухоплавателни средства, изпълняващи полети в обслужваното гражданско въздушно пространство.

(5) Имуществото на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ се състои от имущество, предоставено му по вид, обем и стойност от министъра на транспорта и съобщенията, и от имущество, придобито от Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“. На Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ се предоставят за управление земите и технологично обслужващите терени - публична държавна собственост по смисъла на [чл. 43а, ал. 4](#).

(6) Срещу имуществото на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ не може да се насочва принудително изпълнение.

(7) За Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ не може да се открива производство по несъстоятелност.

(8) За гарантиране на платежоспособността си Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ поддържа паричен резерв. Размерът, редът и условията за неговото поддържане и разходване се определят от министъра на транспорта и съобщенията и министъра на финансите.

(9) За изпълнение на дейността си Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ създава и поддържа центрове за обучение и квалификация.

(10) За осъществяване дейността си Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ възлага обществени поръчки по реда на [Закона за обществените поръчки](#) освен за дейностите, свързани с безопасността на въздухоплаването, с управлението на въздушното пространство и с осигуряването на аеронавигационното обслужване. Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ може да бъде и изпълнител по договори за обществени поръчки, които имат за предмет осъществяваната от него дейност.

Чл. 53а. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Органи на управление на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ са:

1. министърът на транспорта и съобщенията;
2. управителният съвет;
3. генералният директор.

(2) Орган за контрол на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ е контролният съвет.

Чл. 53б. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Министърът на транспорта и съобщенията:

1. упражнява правата на собственост на държавата в Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ и провежда политиката на държавата в областта на организацията и контрола за използване на въздушното пространство, както и осигуряването на безопасността, ефективността и редовността на полетите;
2. назначава и освобождава членовете на управителния съвет и на контролния съвет;
3. назначава и освобождава генералния директор на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, който по право е член на управителния съвет;
4. разрешава участието на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ в търговски и граждански дружества;
5. утвърждава правилник за устройството, функциите и дейността на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
6. утвърждава решенията на управителния съвет за участие на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ в международни организации;
7. утвърждава програмата за развитие на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“.

Чл. 53в. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Управителният съвет се състои от петима членове, включително генералният директор, които се назначават от министъра на транспорта и съобщенията за срок пет години.

(2) Министърът на транспорта и съобщенията сключва договор за управление с всеки член на управителния съвет.

(3) Не може да бъде член на управителния съвет лице, което е осъждано за престъпление от общ характер, установено с влязла в сила присъда, което е съпруг или роднина по права, по сребрена линия или по сватовство до трета степен включително с друг член на управителния или на контролния съвет.

(4) Управителният съвет заседава най-малко веднъж на два месеца.

(5) Заседанията на управителния съвет се организират и ръководят от председателя на съвета, а в негово отсъствие - от заместник-председателя.

(6) Заседанието на управителния съвет е редовно, ако на него присъстват най-малко трима членове.

(7) Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство от всички членове.

(8) Контролът по изпълнението на решенията на управителния съвет се осъществява от председателя на съвета.

(9) За заседанията на управителния съвет се водят протоколи, които се подписват от всички присъстващи членове.

(10) Министърът на транспорта и съобщенията освобождава преди изтичането на срока на договора за управление член на управителния съвет, който:

1. не отговаря на изискванията на ал. 3;
2. нарушава условията, предвидени в договора за управление;
3. е подал писмено заявление за освобождаване.

(11) Управителният съвет:

1. избира измежду членовете си председател и заместник-председател;
2. приема проект на правилник за устройството, функциите и дейността на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ и го предлага на министъра на транспорта и съобщенията за утвърждаване;
3. предлага програма за развитие на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ за утвърждаване от министъра на транспорта и съобщенията;
4. приема годишния финансов план на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ в съответствие с международните изисквания;
5. приема структурата, щата и средствата за работна заплата на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ в съответствие с годишния финансов план;
6. приема годишния счетоводен отчет на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
7. назначава дипломиран експерт-счетоводител или одиторско предприятие за заверка на годишния счетоводен отчет;
8. взема решения за разпределение на печалбата и за покриване на загубата;
9. взема решения за разпореждане, бракуване или ликвидация на дълготрайни материални активи, за учредяване на вещи права и за отдаване под наем на недвижими имоти - собственост на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
10. приема проекти на решения за участие на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ в международни организации и ги предлага на министъра на транспорта и съобщенията за утвърждаване и взема решения за сътрудничество на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ със сродни организации във въздухоплаването;
11. изпълнява и други функции, свързани с управлението на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, в съответствие с действащите нормативни актове или възложени му от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 53г. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Генералният директор на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“:

1. представлява Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ пред държавните органи, съдилищата и пред трети лица в страната и в чужбина;
2. ръководи цялостната дейност на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
3. сключва договори за дейностите, извършвани от Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;

4. сключва и прекратява трудовите правоотношения с работниците и служителите в Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;

5. отчита се за своята дейност пред управителния съвет.

(2) Генералният директор може да делегира някои от правомощията си по ал. 1 на други служители от Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“.

Чл. 53д. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Контролният съвет се състои от трима членове. Членовете му не могат да бъдат в трудови правоотношения с Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ и да са членове на управителния съвет.

(2) Министърът на транспорта и съобщенията сключва с всеки член на контролния съвет договор за срок пет години.

(3) Не може да бъде член на контролния съвет лице, което е осъждано за престъпление от общ характер, установено с влязла в сила присъда, което е съпруг или роднина по права линия или по съребрена линия, или по сватовство до трета степен включително с друг член на управителния или на контролния съвет.

(4) Заседанията на контролния съвет се ръководят от председател. Председателят на контролния съвет участва в заседанията на управителния съвет без право на глас.

(5) Контролният съвет взема решения с единодушие.

(6) Министърът на транспорта и съобщенията освобождава преди изтичането на срока на договора за управление член на контролния съвет, който:

1. не отговаря на изискванията на ал. 3;
2. нарушава условията, предвидени в договора за управление;
3. е подал писмено заявление за освобождаване.

(7) Контролният съвет:

1. упражнява контрол по спазване на нормативните актове и на финансовата дисциплина в Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
2. упражнява контрол по опазване имуществото на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
3. дава заключение по годишния счетоводен отчет на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“;
4. извършва проверки по искане на министъра на транспорта и съобщенията, на управителния съвет на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ или по своя инициатива.

Чл. 54. (Отм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 55. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Въздухоплавателните средства извършват полети само с разрешение от Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“.

Чл. 56. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Всички указания на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ са задължителни за екипажите на въздухоплавателните средства.

Чл. 57. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) В случай на явна опасност за полета командирът на въздухоплавателното средство може да вземе решение да се отклони от одобрения план на полета и от указанията на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“. За взетото решение командирът уведомява незабавно съответния орган за управление на полетите.

Чл. 58. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Полети с изпълнение на фигури, както и изпитателни и спортни полети на граждански въздухоплавателни средства над населени места са забранени.

Чл. 59. (1) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Забранено е изхвърлянето на предмети от въздухоплавателно средство, намиращо се в полет.

(2) Ако безопасността на полета налага изхвърлянето на предмети или гориво от борда на въздухоплавателното средство, това може да стане само по реда, определен от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 60. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Забранено е скачането с парашут и хвърлянето на товари с парашут от въздухоплавателни средства, намиращи се в районите на летищата или на въздушните трасета. Министърът на транспорта и съобщенията може да разреши такива действия за учебни и спортни цели.

Чл. 61. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Полети на въздухоплавателни средства без двигатели или без екипаж, включително за спортни цели, във въздушното пространство на Република България се разрешават от органа по [чл. 50, ал. 4](#).

(2) Полети с нерадиофицирани въздухоплавателни средства се разрешават от органа по [чл. 50, ал. 5](#).

Чл. 62. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) Въздухоплавателно средство, навлязло без разрешение във въздушното пространство на Република България или нарушило правилата на полетите, или е без държавен регистрационен отличителен знак, или не се подчини на указанията на органите, които ръководят и контролират полетите, се счита за нарушител и се принуждава да кацне.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Въздухоплавателно средство, получило нареждане за кацане, трябва да се приземи на подходящо летище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) Редът за принуждаване на въздухоплавателно средство, нарушило правилата на този закон, да извърши кацане, както и редът за разрешаване продължаването на неговия полет се определят с наредба на министъра на транспорта и съобщенията, министъра на отбраната и министъра на вътрешните работи.

(4) (Предишна ал. 3. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Вредите, произлезли от принудителното приземяване, се понасят от нарушителя.

Чл. 63. (Отм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 64. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Авиационните оператори подлежат на технически и финансов контрол за гарантиране на операциите им при стабилни икономически условия и високо равнище на безопасност на полетите.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Авиационните оператори са длъжни да създават условия за непрекъснат и цялостен контрол от страна на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" с цел гарантиране безопасността на полетите.

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) В контролната си дейност Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" се ръководи от принципа на равнопоставеност на всички авиационни оператори.

(4) Авиационните оператори извършват въздухоплавателна дейност само ако имат свидетелство за авиационен оператор и лицензия за съответната дейност или за съответната линия.

(5) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" издава свидетелствата за авиационни оператори и лицензиите за авиационна дейност на българските авиационни оператори.

(6) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" признава валидността на издадено свидетелство на чуждестранен авиационен оператор от въздухоплавателна администрация на държава, в която съответните изисквания са еквивалентни на националните или ги превишават.

(7) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Условията и редът за издаване на свидетелствата и лицензиите се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 64а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., доп., бр. 34 от 2001 г.) (1) Минималният капитал при регистрация на авиационен оператор, който експлоатира въздухоплавателни средства за превоз на пътници с максимално излетно тегло над 97 kN или с пътниковместимост над 20 места, е 160 млн. лв. Това изискване не се отнася за Авиоотряд 28.

(2) Лицензията за авиационна дейност на български авиационен оператор се издава само ако:

1. (Доп., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) има съдебна регистрация в Република България или е създаден с акт на Министерския съвет за извършване на полети със специално предназначение;

2. основният му предмет на дейност е съответната авиационна дейност;

3. представи обоснован бизнесплан за осигуряване на дейността;

4. има издадено свидетелство за авиационен оператор.

(3) (Доп., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Авиационните оператори застраховат авиационния персонал и отговорността си в случаи на злополука - по отношение на пътниците, в случаи на липса или повреда - по отношение на багажи, товари и пощенски пратки, и към трети лица.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Не се разрешава монополно положение на авиационен оператор върху линия за редовни въздушни превози, освен ако друго не е предвидено в договор, по който Република България е страна. Когато в международен договор има изискване само за един български авиационен оператор, назначаването на въздушен превозвач (носител на националния флаг) по линии за редовни и нередовни международни превози се извършва от министъра на транспорта и съобщенията чрез възлагане или с конкурс.

(5) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията по предложение на ръководителя на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" може да отнеме лицензията на авиационен оператор при нарушаване на безопасността на полетите, на обслужването на пътници, товародатели и други клиенти, и на финансово-икономическата му стабилност.

Чл. 64б. (Нов - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) (1) Полетите със специално предназначение се осъществяват от авиационен оператор - Авиоотряд 28 - юридическо лице по [чл. 60 от Закона за администрацията](#) към министъра на транспорта и съобщенията, чиято издръжка се формира от бюджетни средства и от приходи от собствена дейност.

(2) Полети със специално предназначение са полетите за превоз и обслужване на:

1. президента на Република България;
2. председателя на Народното събрание на Република България;
3. министър-председателя на Република България;
4. вицепрезидента на Република България;
5. чуждестранни и държавни ръководители, съответни по ранг на органите по т. 1 - 4;

6 лица, включени в състава на делегацията, придружаващите ги екипи, охрана и техните багажи - в случаите по т. 1 - 5.

(3) В случаите, когато Авиоотряд 28 извършва полети за нуждите на министерства и ведомства, заплащането се извършва от бюджета на съответното министерство или ведомство.

(4) Дейността, функциите и численият състав на Авиоотряд 28 се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на транспорта и съобщенията.

(5) Към основното месечно възнаграждение на персонала в Авиоотряд 28 се изплащат добавки за специфични условия на труд - до 25 на сто от основното възнаграждение, при условия и в размер, определени от министъра на транспорта и съобщенията съгласувано с министъра на труда и социалната политика и с министъра на финансите.

(6) На служителите в Авиоотряд 28, работещи по служебно или по трудово правоотношение, се изплащат порционни пари, които не подлежат на облагане с данък и не се включват в brutното месечно възнаграждение. Размерът на порционните пари се определя ежегодно от министъра на транспорта и съобщенията съгласувано с министъра на финансите.

Глава VI

Договор за превоз на пътници

Чл. 65. С договора за превоз на пътници по въздуха превозвачът се задължава да превози със свое или с наето въздухоплавателно средство пътника и багажа му от едно място на друго срещу заплащане на превозна цена.

Чл. 66. (1) Договорът за превоз на пътници се доказва с пътнически билет, а предаването на багажа - с багажна квитанция.

(2) Ако билетът не е редовен, ако не е налице при пътуването или е загубен, договорът е валиден и взаимоотношенията между превозвача и пътника се уреждат по правилата на този закон.

Чл. 67. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) В превозната цена се включва и превозът на багажа в размери, установени от превозвача.

(2) Багаж над установения размер се приема за превоз със същото въздухоплавателно средство срещу заплащане на допълнителна превозна цена.

Чл. 68. Служителите от въздухоплавателната организация, когато пътуват по служба, и други лица, когато пътуват във връзка с изпълнение на задачи, пряко свързани с дейността на въздухоплавателната организация или съгласно международни конвенции, договори и правила, могат да получат служебни билети за безплатно пътуване при наличие на свободни места във въздухоплавателното средство.

Чл. 69. (1) Всяка от страните може да се откаже от договора поради обявена или започната война, която представлява опасност за превоза, поради блокада на отправното летище или на летището на назначението, поради задържане на въздухоплавателното средство от компетентните власти, поради закриване на отправното летище или на летището на назначението по разпореждане на властите или по други пречки от този вид.

(2) При отказ от договора по причините, изброени в предходната алинея, пътникът може да иска връщане на платената превозна цена изцяло, ако отказът е направен преди започване на превоза, а ако той е направен след започване на превоза - разликата между цената на билета и цената за действително извършения превоз.

Чл. 70. (1) Когато превозът е започнал, но не може да бъде завършен не по вина на пътника, превозвачът е длъжен да осигури неговия превоз и на багажа му до назначението с друго свое, наето или на друг превозвач въздухоплавателно средство или с друго превозно средство. В тези случаи превозвачът връща разликата в превозната цена, ако има такава разлика.

(2) Ако пътуването не може да бъде продължено с друго превозно средство, превозвачът връща пътниците в отправното летище за своя сметка и им възстановява незабавно пълната превозна цена.

(3) Ако пътникът откаже да продължи пътуването с предложеното му по ал. 1 превозно средство или откаже да се върне в отправното летище, превозвачът му връща разликата между цената на билета и цената за действително извършения превоз.

Чл. 70а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Когато не по своя вина пътник не бъде превозен, той може:

1. да поиска възможно най-бързо превозване до летището на назначението;
2. да поиска по-късен превоз в удобно за него време.

(2) Независимо от избора на пътника по ал. 1 превозвачът дължи на пътника обезщетение в размер не по-голям от цената на самолетния билет за полета до летището на назначението.

(3) Освен обезщетението по ал. 2 превозвачът поема издръжката на пътника до превозването му.

(4) Разпоредбите на този член се прилагат за всички случаи, когато превозвачът не е осигурил започване на превоза на пътника до 120 минути от началото на полета, обявено в билета, или ако закъснението при излитането е довело до пропускане на първата връзка, за която пътникът има валиден билет с потвърдена резервация, освен за случаите, изброени в [чл. 69, ал. 1](#).

(5) Превозвачът не заплаща обезщетение, ако пътникът, който не е превозен, пътува безплатно.

(6) Превозвачът може да откаже едностранно превоз на пътник, без да дължи обезщетенията по предходните алинеи, когато е констатирана неизправност на личните му документи - паспорт, виза и др.

Чл. 71. (1) Пътникът може да се откаже от договора за превоз и да получи обратно превозната цена в следните случаи:

- а) при заболяване, включително и на член от семейството му, който ще пътува с него, установено от здравно заведение;
- б) при неспазване на разписанието за излитане на въздухоплавателното средство с повече от 60 минути;
- в) при замяна на въздухоплавателното средство по тип.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Пътникът може да се откаже от договора и извън изброените в предходната алинея случаи, но не по-късно от 8 часа преди излитането на въздухоплавателното средство. В този случай от заплатената превозна цена се удържа до 25% от тарифата за превоз в едното направление.

Чл. 72. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) При неосъществен превоз поради смърт на пътника, на член от семейството му или на родител, брат или сестра, както и на роднини до втора степен по сребрена линия превозвачът връща цялата превозна цена.

Чл. 73. (1) Не се допускат за превоз пътници в нетрезво състояние, заразно болни, както и душевно болни, представляващи опасност за другите пътници или за сигурността на полета.

(2) Пътник, който наруши установените правила за пътуване и поведение във въздухоплавателното средство и не се подчинява на командира му, може да бъде заставен да напусне въздухоплавателното средство в отправното или междинно летище, без да има право да иска връщане на платената превозна цена.

Чл. 74. (1) Превозвачът отговаря за причинените щети в случай на смърт или телесна повреда, претърпяна от пътник, когато злополуката, причинила щетите, е станала на борда на въздухоплавателното средство или по времето за качване или слизане от него и свързаните с това действия.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Тази отговорност се осъществява съгласно законите на Република България и в съответствие с международни спогодби и съглашения, страна по които е Република България.

Чл. 75. Превозвачът отговаря за щетите, настъпили вследствие на повреда или липса на регистрирания багаж, ако щетата е настъпила през времето, когато багажът е бил под негов надзор.

Чл. 76. (1) За щети, причинени при превоз на багаж, превозвачът носи отговорност в следните размери:

а) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) при липса или повреда - действителната стойност на липсващия или повредения багаж, но не повече от 40 000 лева на всеки килограм брутна тежина;

б) при липса или повреда на багаж, предаден с обявена стойност - обявената стойност или частта от нея, съответстваща на липсата или повредата. Когато превозвачът докаже, че обявената стойност превишава действителната, обезщетението се заплаща в размер на действителната стойност.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Отговорността на превозвача за личните вещи на пътник и за вещите, намиращи се под надзора на пътника, е до 800 000 лева.

(3) При липса превозвачът връща и заплатената превозна цена.

Чл. 77. Превозвачът не отговаря за причинени щети, ако докаже, че е взел необходимите мерки, за да избегне щетите, или му е било невъзможно да предприеме такива мерки.

Чл. 78. За липси и повреди на багажа и личните вещи на пътника се съставя констативен протокол по реда на [глава XI от този закон](#).

Чл. 79. Ако пътникът не уведоми превозвача писмено за липса или повреда на багажа в сроковете, указани в [глава XI на този закон](#), счита се, че е предаден в изправност и в съответствие с билета или багажната квитанция.

Чл. 80. Превозвачът не отговаря за липси и повреди на багажа на пътника, настъпили вследствие на:

- а) особените свойства на багажа;
- б) недостатъци на опаковката, които не са могли да бъдат забелязани при приемането;
- в) непосочване в превозния документ особените свойства на багажа, изискващи специални условия за съхраняването му.

Чл. 81. При комбинирани превози и при превози, извършвани от няколко въздушни превозвачи, се прилагат разпоредбите на [чл. 108](#) и [109](#) от този закон.

Глава VII

Договор за превоз на товари

Чл. 82. (1) С договора за превоз на товари по въздуха превозвачът се задължава срещу заплащане да превози със свое или с наето въздухоплавателно средство до определено място товар, който товародателят му предава или ще му предаде, и да достави този товар на местоназначението.

(2) При приемането на товара превозвачът издава товарителница.

Чл. 83. (Отм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 84. (1) Неиздаването, нередовността или изгубването на товарителницата не влияят върху действителността на договора.

(2) Служебни товари на въздухоплавателните организации могат да се превозват безплатно със служебна товарителница.

Чл. 85. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) Изпращачът е длъжен да посочи в товарителницата точното наименование на товара и особените му свойства, ако има такива, както и вида на опаковката.

(2) Едновременно с товара изпращачът предава на превозвача всички документи, изисквани от санитарните, митническите и други органи.

Чл. 86. Изпращачът дължи обезщетение на превозвача или на трети лица за настъпили щети поради неверни, неточни или непълни данни, вписани в товарителницата.

Чл. 87. (1) Товародателят може да поиска разваляне на договора за въздушен превоз в следните срокове:

- а) най-малко седем дни преди деня на полета, като заплати неустойка 10% от определената или договорената цена;
- б) най-малко три дни преди деня на полета, като заплати неустойка 30% от определената или договорената цена.

(2) Страните могат да уговорят и по-кратки срокове.

Чл. 88. (1) Когато товародателят не предаде товара за превоз, заплаща пълната тарифна или договорената превозна цена. Ако със същия полет вместо непредадения е превозен товар на друг товародател, неизправният товародател заплаща 50% от превозната цена.

(2) Товародателят не отговаря, ако непредаването на товара за превоз се дължи на непреодолима сила или на авария в производственото предприятие, в резултат на която е спряло производството в продължение на повече от три денонощия.

Чл. 89. Товари с неизправна опаковка се приемат за превоз на риск и отговорност на изпращача, за което се прави забележка в товарителницата.

Чл. 90. (1) Изпращачът може да обяви стойността на предадените за превоз товари. Обявената стойност не може да надвишава действителната стойност на товара. Обявяването на стойността е задължително при товари, чиято действителна стойност не може да се определи в случай на изгубване или унищожаване.

(2) За обявената стойност се събира такса, предвидена в тарифа.

(3) Не се допускат за превоз с обявена стойност товари, приети с недостатъци в опаковката на отговорност на изпращача, лесноразвалящи се и опасни товари, както и товари, превозвани с придружител.

Чл. 91. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Опасните товари, които не се допускат за превоз заедно с пътници, както и условията за превоз на взривни вещества, боеприпаси, отровни и лесновъзпламеняващи се вещества, лесноразвалящи се товари, животни, птици и насекоми, мъртъвци и смъртни останки, радиоактивни вещества, киноснимачни и фотоапарати, радиоапаратура, товари без опаковка и други се определят от министъра на транспорта и съобщенията съгласувано с ръководителите на съответните министерства и ведомства.

Чл. 92. (1) Ако през време на превоза настъпи повреда на въздухоплавателното средство или на съоръженията му, което поставя в опасност товара или продължаването на пътуването, превозвачът е длъжен да уведоми изпращача.

(2) При невъзможност да се изпрати съобщението по предходната алинея или ако са получени от изпращача нареждания, които не могат да се изпълнят, превозвачът може да прехвърли товара на друго свое или наето от него въздухоплавателно средство или на въздухоплавателно средство на друг превозвач.

Чл. 93. Превозвачът е длъжен да извърши превоза по установения или договорения маршрут. Отклонението от този маршрут поради съображение за безопасност на полета или поради оказване помощ от страна на командира на въздухоплавателното средство не се счита за нарушение на договора за превоз и превозвачът не отговаря за настъпилите от това щети.

Чл. 94. Превозвачът е длъжен да достави товара в местоназначението в срок, ако такъв срок е установен в договора.

Чл. 95. (1) Товарът заедно с товарителницата се предава на посочения в товарителницата получател или на негов пълномощник.

(2) Предаването на товара на митническите или други власти, извършено в изпълнение на законни разпоредби, се счита за предаване на получателя.

Чл. 96. (1) Ако получателят откаже да приеме товара или не се яви в тридневен срок, а за бързо развалящите се товари в срок от 48 часа, превозвачът може да върне товара в отправното летище или да го предаде на съхранение за сметка и риск на изпращача, за което той се уведомява.

(2) Ако в четиридесет и пет дневен срок товарът не бъде освободен или не се получат указания от изпращача, пристъпва се към ликвидация на товара.

(3) Разноските по съхраняването, ликвидацията и други се удържат от получената при ликвидацията сума, а остатъкът се превежда на изпращача.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Ликвидацията на товарите се извършва по ред, определен от министъра на транспорта и съобщенията и от министъра на правосъдието.

Чл. 97. Ако получателят не уведоми писмено превозвача за липси или за повреди на товара, докато завърши предаването, счита се до доказване на противното, че той е получил товара в съответствие с товарителницата.

Чл. 98. При липса или при повреда на товара, установени до момента на предаването му на получателя, се съставя констативен протокол, един екземпляр от който се връчва на получателя.

Чл. 99. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Министърът на транспорта и съобщенията определя видовете товари, които се превозват задължително с придружител. В тези случаи придружителят трябва да бъде снабден с редовен пътнически билет.

Чл. 100. Превозвачът носи отговорност за опазването на товара от момента на приемането му за превоз до предаването му на получателя или на съхранение.

Чл. 101. (1) Превозвачът не отговаря, ако докаже, че е взел необходимите мерки, за да избегне щетите, или че му е било невъзможно да вземе такива мерки.

(2) Превозвачът не отговаря и когато щетите са настъпили вследствие на:

а) вина на изпращача или получателя;

б) естествените свойства на товара и естественото намаление на тежината му в границите на установените норми;

в) недостатъци в опаковката, които не са могли да бъдат забелязани по време на приемането на товара;

г) недостатъци в опаковката, когато товарът е приет с такава опаковка и предварително е направена бележка в товарителницата, че се превозва на риск и отговорност на изпращача;

д) невземане на необходимите мерки от придружителя за опазването на товара;

е) непосочване в товарителницата особените свойства на товара, изискващи специални условия за съхраняването му.

Чл. 102. Превозвачът се освобождава от отговорност за непредоставяне на въздухоплавателното средство, ако това е станало поради непреодолима сила, военни действия, метеорологични и други причини, независещи от него.

Чл. 103. За причинени щети при превоз на товари превозвачът заплаща обезщетение в следните размери:

а) при липса на товари, предадени с обявена стойност - обявената стойност. Ако превозвачът докаже, че обявената стойност превишава действителната, обезщетението се плаща в размер на действителната стойност;

б) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) при липса или повреда на товар - действителната стойност на липсващия или повредения товар, но не повече от 40 000 лева на бруто килограм.

Чл. 104. Освен обезщетението по [чл. 103](#) превозвачът е длъжен да върне и съответните превозни и добавъчни такси, заплатени за липсващата или за напълно повредената част от товара.

Чл. 105. (1) За неспазване на срока за доставяне, ако такъв срок е уговорен, превозвачът заплаща на получателя обезщетение в размер на 10% от превозните такси за всяко просрочено денонощие, но не повече от 50% от превозната цена.

(2) Ако получателят на товара не вдигне пристигналия товар в продължение на едно денонощие от уведомяването му, а когато съгласно договора уведомяването е трябвало да се извърши от изпращача в продължение на две денонощия след получаване на товара в летището на местоназначението, заплаща на превозвача обезщетение в размер на 10% от превозните такси за всяко просрочено денонощие, но не повече от 50% от превозната цена.

(3) В договора може да се предвиди превозвачът да носи по-голяма от предвидената в този закон отговорност за несвоевременно доставяне.

Чл. 106. Ако товарът не бъде доставен в срок от десет дни от деня, в който е следвало да пристигне, се счита, че е изгубен.

Чл. 107. Въздушният превоз на товари не обхваща сухопътния, морския или речния превоз, извършен извън летищата. Ако такъв превоз е извършен въз основа на договора за въздушен превоз с цел товарът да се натовари или пренатовари на въздухоплавателното средство, или да се достави на получателя, се счита до доказване на противното, че щетите са настъпили по време на въздушния превоз.

Чл. 108. При комбинирани превози, извършени отчасти по въздуха, отчасти с друг вид транспорт, разпоредбите на този закон се прилагат само по отношение на въздушния превоз.

Чл. 109. При превози, извършени от няколко въздушни превозвачи, както и при комбинирани превози, отговорността на превозвачите е солидарна в случаите, когато не може да се установи по чия вина е настъпила щетата.

Глава VIII

Договор за въздухоплавателни услуги

Чл. 110. - **Чл. 112.** (Отм.- [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Глава IX

Въздушен спорт

Чл. 113. - **Чл. 119.** (Отм.- [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Глава X

Такси

Чл. 120. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) (1) В летищата за обществено ползване летищната администрация събира такси за:

1. кацане на въздухоплавателните средства;
2. паркиране;
3. пътници, започващи пътуване от летището.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) За аеронавигационно обслужване на въздушното движение Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ събира пътни такси за:

1. използване на радионавигационни средства и полетно обслужване в зоната на летищата;
2. прелитане в обслужваното въздушно пространство на Република България.

(3) От заплащане на таксите по ал. 1, т. 1 и 2 и по ал. 2 се освобождават:

1. въздухоплавателни средства, изпълняващи полети за търсене и спасяване;
2. въздухоплавателни средства, провеждащи полети с хуманитарни цели;
3. държавни въздухоплавателни средства, когато изпълняват държавни полети;
4. (Отм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.)
5. въздухоплавателни средства, търпящи бедствие или подложени на незаконна намеса;
6. въздухоплавателни средства при провеждане на първоначално летателно обучение;
7. въздухоплавателни средства, използвани за облитане на аеронавигационните съоръжения;
8. въздухоплавателни средства в особени случаи, определени с акт на Министерския съвет.

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" събира такси за административно обслужване за:

1. издаване на удостоверения на летища и летателни площадки;
2. издаване на лицензии на летищни предприятия и оператори на летищни дейности;
3. издаване на свидетелства на авиационен персонал;
4. издаване на лицензии за извършване на техническо обслужване или ремонт на авиационна техника;
5. издаване на лицензии на лаборатории за обективен контрол;
6. издаване на удостоверения за летателна годност на въздухоплавателно средство;
7. издаване на удостоверения за летателната годност на авиационно оборудване;
8. издаване на лицензии за авиационни учебни центрове;
9. издаване на свидетелства на авиационни оператори;
10. регистриране на въздухоплавателни средства или регистриране на промени в гражданския регистър на въздухоплавателните средства и издаване на удостоверения за регистрация;

11. издаване на справки, свързани с въздухоплаването, с изключение на тези, издавани за нуждите на органите на държавната администрация.

12. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) издаване на удостоверения за експлоатационна годност на навигационни съоръжения за въздушна навигация и кацане, свързани с предмета на дейност на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“.

(5) Таксите по този член не се облагат с данъци.

Чл. 121. (Отм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 122. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на транспорта и съобщенията и на министъра на финансите определя размера на таксите, реда и случаите, при които те се събират.

Глава X "А"

Финансиране дейността на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“

(Нова - ДВ, бр. 16 от 1997 г., загл., [изм. бр. 85 от 1998 г.](#), бр. 34 от 2001 г.)

Чл. 122а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 1997 г.) (1) (Отм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.)

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Дейността на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ се финансира от:

1. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) пътните такси по [чл. 120, ал. 2](#);

2. средства по кредитни договори.

3. (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) лихви по депозити на собствени средства и по просрочени плащания;

4. (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм., бр. 34 от 2001 г.) помощи, дарения, обучение, квалификация.

5. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) услугите по [чл. 53, ал. 3](#).

(3) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Набраните средства по ал. 2, т. 1 се разходват за:

1. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) издръжка на дейността на Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, като средствата за работната заплата се формират в проценти от събраните такси за извършените аеронавигационни услуги;

2. придобиване на дълготрайни активи;

3. извършване на разходи за капитално строителство и за техническо осигуряване, свързани с интегриране и хармонизиране на националната система за обслужване на въздушното движение с европейската система и с други международни конвенции, по които Република България в страна.

4. (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) дейности по търсенето и спасяването;

5. (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) погасяване на кредити.

6. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) изпълнение на програми за подготовка, поддържане и повишаване на професионалната квалификация и рехабилитационни и профилактично оздравителни мероприятия за персонала на Държавно предприятие „Ръководство на Въздушното движение“;

7. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) изпълнение на програми и задължения по международни договори в областта на въздушното движение, по които Република България е страна;

8. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) разходи за управление на собствеността по [чл. 53, ал. 5](#);

9. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) заплащане таксите по [чл. 120, ал. 4, т. 12](#).

(4) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“ може да откаже аеронавигационно обслужване на авиационни оператори или собственици на въздухоплавателни средства, когато те не са заплатили дължимите пътни такси за аеронавигационно обслужване по чл. 120, ал. 2.

Чл. 122б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 1997 г.) Средствата от превишаването на приходите над разходите в края на календарната година остават за ползване през следващата финансова година, като целево се разходват за изпълнение на Европейската програма за интегриране и хармонизиране на националните системи за управление на въздушното движение на европейските страни.

Глава X "Б"

Финансиране дейността по осигуряване безопасността на полетите и поддържане и развитие на летищата за обществено ползване

(Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 122в. (1) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Финансирането на дейностите по осигуряване безопасността на полетите и поддържане и развитие на гражданските летища за обществено ползване се осъществява чрез бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията.

(2) Дейностите по ал. 1 се осигуряват финансово чрез:

1. таксите по [чл. 120, ал. 1](#);

2. (Отм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.)

3. таксите по [чл. 120, ал. 4](#);

4. лихвите по депозити на собствени средства и по просрочени плащания.

(3) С набиранията средства по ал. 2 се осигуряват разходите за:

1. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) издръжка на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация";

2. (Изм., ДВ, бр. 12 от 2000 г., бр. 34 от 2001 г.) безопасност на полетите в т.ч. за летателно обучение на летци-пилоти, преминаващи висшия курс на обучение - държавна поръчка: 6 на сто от таксите по [чл. 120, ал. 1](#);

3. летищата, на които е възложено изпълнението на държавните функции по [чл. 48а, ал. 3, т. 1](#);

4. (Изм., ДВ, бр. 43 от 2001 г.) допълнително възнаграждение за специфични условия и изисквания към труда на инспекторите по въздухоплаване - по ред, определен от министъра на транспорта и съобщенията.

(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2000 г., отм., бр. 111 от 2001 г.)

Чл. 122г. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Летищните предприятия, които изпълняват функциите на летищна администрация, ежегодно изготвят програма, утвърдена от министъра на транспорта и съобщенията, за

обосноваване на необходимите разходи за погасяване на получените кредити и за инвестиционните разходи за развитие на инфраструктурата им."

Чл. 122д. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2000 г.) Всички средства, отпускани от бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията по реда на тази глава за финансиране дейността по осигуряване и поддържане безопасността на полетите, както и събраните такси по [чл. 120, ал. 4](#), не се облагат с данъци.

Глава XI

Констативни протоколи, рекламации и давност

Чл. 123. Констативен протокол се съставя в следните случаи:

- а) когато са налице обстоятелствата, които пораждат отговорност за превозвача;
- б) при несъответствие на багажа или товара с наименованието или теглото, количеството или бройките, посочени в превозния документ;
- в) при липса или повреда на багажа или товара;
- г) за товар или багаж без превозен документ или за превозен документ без товар или багаж.

Чл. 124. Когато получателят не е искал съставяне на констативен протокол, счита се до доказване на противното, че багажът или товарът са предадени в изправност.

Чл. 125. Констативният протокол се съставя в момента на установяване на нередовността, но не по-късно от предаването на багажа или товара на получателя.

Чл. 126. (1) Констативният протокол се съставя от превозвача или от упълномощено от него лице и сеподписва от него и от пътника, изпращача или получателя на багажа или товара.

(2) Когато пътникът, изпращачът или получателят на багажа или товара не се яви или откаже да подпише протокола, той се подписва от двама свидетели.

Чл. 127. (1) За липси и повреди пътникът, изпращачът, получателят или техните законни представители или упълномощени лица предявяват пред превозвача рекламация в писмена форма не по-късно от седем дни от деня на получаване на багажа и четиринадесет дни от деня на получаване на товара, а при пълна липса - от деня, в който е трябвало да стане тяхното получаване. Рекламацията за закъснение трябва да бъде предявена не по-късно от двадесет и един ден от деня на предаването на багажа или товара на правоимащия.

(2) Срокът за предявяване на рекламации за надвзети превозни такси е три месеца, считано от деня на плащането.

Чл. 128. Рекламация може да бъде подадена и след изтичане на сроковете по [чл. 127](#), ако правоимащият докаже:

- а) че е бил в невъзможност да я подаде;
- б) че не е предявил рекламация вследствие на въвеждането му в заблуждение от превозвача или от негов агент;
- в) че превозвачът е бил уведомен за възникналата щета.

Чл. 129. Рекламацията се предявява в писмена форма, като се посочват предметът на рекламацията и размерът на исканата сума. Към рекламацията се прилагат всички документи, доказващи претенцията.

Чл. 130. (1) Рекламацията се предявява пред превозвача или пред упълномощено от него лице.

(2) При превози, извършени с въздушен и с друг вид транспорт, рекламациите се предявяват пред превозвача, причинил щетата, а когато това не може да се установи - пред първия или последния превозвач, като се спазват сроковете, установени за съответния вид транспорт.

Чл. 131. При превоз, извършен от двама или повече въздушни превозвачи, рекламацията може да се предяви пред всеки един от тях.

Чл. 132. (1) Когато към предявената рекламация не са приложени доказателствата, на които се основава, превозвачът е длъжен да уведоми рекламанта и да му определи срок, не по-малък от седем дни, за отстраняване на нередовността.

(2) Ако в определения срок нередовността не бъде отстранена, рекламацията се счита за неподана и се връща.

(3) Поправената рекламация се счита за редовна от деня на подаването ѝ.

Чл. 133. Превозвачът е длъжен в двумесечен срок от подаване на рекламацията да я разгледа и за резултата да уведоми рекламанта.

Чл. 134. Иск срещу превозвача може да се предяви само когато последният напълно или частично е отхвърлил рекламацията или когато рекламантият не е получил отговор в срока, предвиден в [чл. 133](#).

Чл. 135. Правото на иск срещу превозвача по международните превозни договори се погасява в двегодишен срок, а по вътрешните - в шестмесечен срок, считано от деня на пристигането на въздухоплавателното средство в местоназначението, от деня, в който въздухоплавателното средство е трябвало да пристигне, или от деня на прекратяване на превоза.

Чл. 136. (1) В случай на телесна повреда или смърт на пътника правоимащият може да предяви иск пред компетентния съд в двегодишен срок от деня на увреждането.

(2) Превозвачът се освобождава от заплащане на съдебни и деловодни разноски, ако бъде осъден да заплати като обезщетение сума, която не надхвърля сумата, предложена от него писмено в шестмесечен срок от деня на увреждането.

Чл. 137. (1) Давностните срокове по [чл. 135](#) се спират със започване на рекламационното производство и започват да текат отново от деня на получаване отговора на превозвача или след изтичане на срока за отговор.

(2) Сроковете се изчисляват по реда на [Гражданския процесуален кодекс](#).

Чл. 138. Всяка уговорка в договора за освобождаване или намаляване на предвидената в този закон отговорност е недействителна.

Произшествия с въздухоплавателни средства

Чл. 139. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г. бр. 34 от 2001 г.) (1) Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, получило съобщение или узнало за състояние на заплаха или бедствие, свързани с въздухоплавателно средство, както и при авиационно произшествие незабавно уведомява:

1. службата за търсене и спасяване или аварийно - спасителните служби в съответния район;
2. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация".

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Екипажът на въздухоплавателното средство, търпящо бедствие, уведомява Държавно предприятие „Ръководство на въздушното движение“, както и органите по ал. 1, т. 1 и 2, ако е в състояние да стори това.

Чл. 140. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) При произшествие с чуждестранно въздухоплавателно средство или с въздухоплавателно средство, на борда на което има чуждестранни граждани, станало в обслужваното въздушно пространство на Република България, ръководителят на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" уведомява Министерството на външните работи, откъдето се уведомява държавата на регистрация на въздухоплавателното средство, съответно посолствата на държавите, чиито граждани са засегнати от събитието.

Чл. 141. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) Местните държавни и общински органи в района на произшествието, а при произшествие в района на летището - ръководителят на летището, са длъжни да вземат незабавно всички възможни мерки за оказване помощ на екипажа и пътниците и за запазване на въздухоплавателното средство, неговия товар и доказателствата, свързани с произшествието, както и за охрана и ограничаване достъпа в района на произшествието.

(2) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) Противопожарните служби, Гражданската защита, полицията и жандармерията провеждат аварийно-спасителни работи, свързани с авиационно произшествие по план, изготвен от:

1. летищната администрация-за произшествия в района на летищата;
2. летищната администрация съвместно с общините-за района с радиус 5 км от контролната точка на летището;
3. гражданската въздухоплавателна администрация съвместно с органите за управление и силите на Гражданската защита и общините-за произшествия извън радиус 5 км от контролната точка на летището.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г.) Лицата, участващи в аварийно - спасителните дейности в летищата, подлежат на обучение и периодични тренировки.

(4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Редът, изискванията, отговорностите и задълженията, свързани с организиране на аварийно-спасителното и противопожарното осигуряване на полетите в района на летищата, се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

(5) (Нова - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1999 г., изм. бр. 34 от 2001 г.) Условието и редът, както и изискванията към системата за търсене и спасяване при авиационно произшествие се определят с наредба на министъра на транспорта и съобщенията, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи.

(6) (Предишна ал. 2. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Телефонни разговори, както и приемане и предаване на телеграми за оказване на помощ на въздухоплавателното средство, с което е станало произшествие, се извършват с предимство и за сметка на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация".

Чл. 142. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.)
Разследването на авиационно произшествие на територията на Република България се извършва от комисия, определена от министъра на транспорта и съобщенията.

(2) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) Редът за организиране на разследването на авиационни произшествия, условията за провеждане, задълженията и отговорностите на участващите органи и лица се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Глава XIII

Административно-наказателни разпоредби

Чл. 143. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) Наказва се с глоба от 3 000 000 до 10 000 000 лева, който:

1. допусне да се извърши или извърши полет с технически неизправно въздухоплавателно средство;
2. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) допусне да се извърши или извърши полет с въздухоплавателно средство, което не е регистрирано или няма удостоверение за летателна годност;
3. управлява или участва в управлението на въздухоплавателно средство, без да притежава свидетелство за летателна правоспособност, както и този, който разпореда или допусне това;
4. допусне, управлява или участва в управлението на въздухоплавателно средство, след като е употребил алкохол или друго упойващо вещество;
5. обслужва или участва в обслужването на полети, след като е употребил алкохол или друго упойващо вещество;
6. извърши или допусне да се извърши
полет с неподходящо гориво или смазочни материали;
7. разпореда да се извърши или извърши кацане на неподходящо летище, без да е принуден да направи това;
8. наруши или разпореда да се нарушат изискванията на санитарните норми за почивка на лицензирания персонал;
9. извърши, разпореда или допусне да се извърши полет с въздухоплавателно средство при условия, неотговарящи на експлоатационните му характеристики;
10. разпространи невярна информация, свързана с осигуряването на полетите.

(2) Независимо от наложената глоба нарушителят се лишава и от правото да упражнява съответната професия или въздухоплавателна дейност в случаите по т. 1, 4, 5 и 9 за срок от една до три години, а в останалите случаи - до една година.

Чл. 144. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Наказва се с глоба от 1 000 000 до 10 000 000 лева, който:

1. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) допусне да се използва летище, преди то да е регистрирано;
2. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) не спази срока за регистриране и отписване на въздухоплавателното средство в регистъра на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация";

3. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) разпореда или допусне да се извърши изменение на въздухоплавателно средство или използване на оборудване без разрешение на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация";
4. разпореда или извърши полет при непълен състав на екипажа;
5. наруши правилата на полетите;
6. не изпълнява изискванията на производителя и предписанията на компетентните органи по поддържане на летателната годност на въздухоплавателното средство;
7. нарушава правилата за движение на територията на летище, установени от летищната администрация;
8. с поведението или дейността си наруши безопасността на полетите или създаде опасност за живота на хора;
9. укрие информация за събитие или обстоятелство, свързани с въздухоплавателно средство, с което се създават условия за влошаване на безопасността на полетите;
10. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) не изпълни предписание на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" по [чл. 47, ал. 3](#) за отстраняване на препятствие, свързано с осигуряване на безопасността на полетите;
11. извърши полет, без да носи на борда на въздухоплавателното средство документите, посочени в [чл. 30](#) и в други нормативни актове;
12. разпореда да се извърши или извърши превоз по въздуха или друга въздухоплавателна услуга срещу заплащане, без да има право на това;
13. експлоатира съоръжение, сграда, машини или оборудване, които не отговарят на изискванията за безопасна работа.

Чл. 145. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Лице, което не спазва определения ред във въздухоплавателното средство или на летище, се наказва с глоба от 50 000 до 200 000 лева.

Чл. 146. (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) При повторно нарушение, извършено в срок от една година от влизане в сила на наказателното постановление за първото нарушение, глобата по членове [143](#) и [144](#) е от 4 000 000 до 13 000 000 лева.

Чл. 147. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#)) За нарушения на този закон, на правилниците и наредбите по приложението му, за които не е предвидено друго наказание, виновните се наказват с глоба от 100 000 до 500 000 лева.

(2) (Нова - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Ръководител или друго длъжностно лице, което нареди или съзнателно допусне негов подчинен да извърши нарушение по [този закон](#), се наказва с наказанието, предвидено за извършеното нарушение.

Чл. 148. (1) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), бр. 34 от 2001 г.) Нарушенията се констатират с актове, съставени от определени от министъра на транспорта и съобщенията лица, а в случаите по [чл. 145](#), ако нарушението е извършено на борда на въздухоплавателното средство - от командира на въздухоплавателното средство.

(2) (Изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г., бр. 34 от 2001 г.) Въз основа на съставените актове министърът на транспорта и съобщенията или определено от него лице издава наказателни постановления.

(3) (Отм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

Чл. 149. Съставянето на актовете и издаването на наказателните постановления за административни нарушения по [този закон](#), както и тяхното обжалване и изпълнение се извършва по реда на [Закона за административните нарушения и наказания](#).

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

§ 1. (Предишен чл. 150., изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), бр. 34 от 2001 г.) Инспекторите по въздухоплаване и служителите на Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" при изпълнение на служебните си задължения пътуват безплатно с всички български въздухоплавателни средства при условия и по ред, определени от министъра на транспорта и съобщенията.

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 1990 г., предишен чл. 151. - [бр. 85 от 1998 г.](#)) Право на безплатни и с намалени цени неслужебни пътувания с български въздухоплавателни средства имат авиационните работници при условия, определени в устройствения правилник или в устава на фирмата или организацията, която осъществява въздухоплавателна дейност по смисъла на този закон.

§ 3. (Нов - ДВ, бр. 30 от 1990 г., предишен чл. 152а., [изм., бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) По смисъла на този закон:

1. "*Авиационен персонал*" е всяко физическо лице, което извършва дейност в гражданското въздухоплаване.
2. "*Авиационен оператор*" е търговец, получил лицензия по този закон, с предмет на дейност превоз по въздуха или други въздухоплавателни услуги, изпълнявани срещу заплащане, със собствено или наето въздухоплавателно средство, със собствен или нает екипаж.
3. "*Безопасност на полетите*" е свойство на въздухоплавателната система да осигурява безпрепятствено провеждане и извършване на полетите, запазвайки живота и здравето на участниците в тях, както и целостта на товарите и на въздухоплавателното средство.
4. "*Въздухоплаване*" е движението на въздухоплавателни средства, както и дейностите и действията на лица, свързани с осигуряването му във въздуха и на земята.
5. "*Въздухоплавателно средство*" е всяко средство, което може да получи поддръжане в атмосферата за сметка на реакцията на въздуха, освен реакцията на въздуха от земната повърхност.
6. "*Въздухоплавателна услуга*" е услуга, извършвана с използването на въздухоплавателно средство срещу заплащане.
7. "*Въздушно движение*" означава всички въздухоплавателни средства в полет или движещи се по маневрената площ на летище.
8. "*Държавен полет*" е полет с нетърговска цел, изпълняван с държавно въздухоплавателно средство.
9. "*Държавно въздухоплавателно средство*" е въздухоплавателно средство, използвано за военни, полицейски или митнически полети, независимо от националността му.
10. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) "*Инспектор по въздухоплаването*" е лице, определено от министъра на транспорта и съобщенията с право да контролира спазването на този закон и издадените въз основа на него нормативни актове.
11. "*Контролна точка на летище*" е условна точка, определяща географското местоположение на летището.

12. "Летателна годност на въздухоплавателно средство" е комплексна характеристика на въздухоплавателното средство, определена от проектантите, и реализираните принципи в конструкцията и летателните му качества, позволяваща да се извърши безопасен полет в очакваните условия и при установени методи за експлоатация.

13. "Летище" е определена част от земната или водната повърхност (включително всички здания, съоръжения и оборудване), предназначена изцяло или частично за пристигане, заминаване и движение по тази повърхност на въздухоплавателни средства.

14. "Летателна площадка" е определена част от съоръжение, земна или водна повърхност, предназначена за излитане и кацане на въздухоплавателни средства.

15. "Летищна администрация" е служба за управление на летище за обществено ползване.

16. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) „Летищно предприятие" е еднолично търговско дружество с държавно имущество или търговец, получил концесия при условията и по реда на [Закона за концесиите](#), както и търговец, който ползва гражданските летища по [чл. 43, ал. 2, т. 2 и 3 от закона](#).

17. "Международен полет" е всеки полет, при който мястото на тръгването, на междинното кацане, ако има такова, или на местоназначението се намира на територията на две или повече държави.

18. "Наземно обслужване" са дейности, извършвани в охраняемите граници на летище, свързани с предполетно или следполетно обслужване на въздухоплавателното средство.

19. "Обслужвано въздушно пространство" е въздушно пространство с определени размери, в границите на което могат да бъдат изпълнявани конкретни видове полети, за които са определени конкретни видове обслужване на въздушното движение и правилата за полетите.

В състава на обслужваното въздушно пространство на Република България се включва и делегираното въздушно пространство по силата на международни договори.

20. "Охраняеми граници" са терените, обхванати от периметрова ограда на летище за обществено ползване.

21. "Оператор на летищна дейност" е търговец, осъществяващ авиационна стопанска дейност по наземното обслужване на територията на летище.

22. (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) "Назначен превозвач (носител на националния флаг)" е авиационен оператор, определен от министъра на транспорта и съобщенията, по силата на двустранни или многостранни спогодби за въздушни съобщения, да експлоатира или изпълнява редовни или нередовни международни линии за превоз на хора, поща, багажи и товари по въздуха.

23. "Препятствия" са всички неподвижни (временни или постоянни) и подвижни обекти или части от тях, които са разположени в зона, предназначена за движение на въздухоплавателни средства по земята, или които превишават определена повърхност, предназначена за осигуряване на безопасност на въздухоплавателното средство в полет.

24. "Лицензия за авиационна дейност" е документ, който потвърждава правото на оператора да извършва съответната дейност срещу заплащане или наем при гарантирана икономическа стабилност.

25. "Свидетелство за авиационен оператор" е документ, който потвърждава, че операторът притежава професионалните способности и организация за осигуряване на безопасна работа на въздухоплавателните средства за авиационните дейности, конкретизирани в свидетелството.

26. "Сигурност" е елемент на безопасността, който характеризира състоянието на защитеност на гражданската авиация от актове на незаконна намеса.

27. "Стандарт" е всяко изискване към физически характеристики, конфигурация, материал, състояние, персонал или процедури, еднообразното прилагане на което се признава за необходимо за осигуряване на безопасността или редовността на въздухоплаването.

28. "Съоръжение за излитане и кацане" е общ термин за означаване на пистата, пътеките за рулиране, перона, както и аеронавигационните средства на летище.

29. "Спортни и учебни въздухоплавателни средства" са въздухоплавателни средства, предназначени за спортни или учебни цели.

30. "Национален знак" е комбинацията от буквени или цифрово - буквени символи, която е уникална за всяка държава - членка на ИКАО.

31. "Регистрационно - опознавателен знак" е комбинацията от буквени или цифрово - буквени символи, която е уникална за всяко въздухоплавателно средство на страна - членка на ИКАО.

32. (Нова - ДВ, бр. 34 от 2001 г.) „Пътни такси" са разходно ориентирани такси, определени в съответствие с изискванията на Конвенцията за международно гражданско въздухоплаване и на Международната конвенция на Евроконтрол за сътрудничество за безопасност на въздухоплаването от 13 декември 1960 г., изменена с протокол от 12 февруари 1981 г., които покриват разходите за експлоатация на аеронавигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане и разходите за аеронавигационно обслужване на въздухоплавателните средства при полетите във въздушното пространство на Република България.

§ 4. (Нов - ДВ, бр. 85 от 1998 г., в сила от 1 януари 1998 г., изм., бр. 12 от 2000 г.) Не се дължат данък върху добавената стойност, акциз, такси и мита при внос на стоки за изпълнение на проекти, свързани с гражданското въздухоплаване, финансирани пряко от безвъзмездна помощ и/или със заеми от международни финансови институции, когато гарант по заема е Република България, както и когато стойността на дължимите данък върху добавената стойност, акциз, такси и мита при внос на стоки за изпълнение на проекти, свързани с гражданското въздухоплаване, се признава от съответната финансираща организация за кофинансиране от страна на Република България.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. изм. - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.)

§ 5. (Предишен чл. 152 - [ДВ, бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) За случаите, непредвидени от този закон и от международните съглашения, по които страна е Република България, се прилагат разпоредбите на съответните български закони.

§ 6. (Предишен чл. 153, изм. - ДВ, [бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) (1) (Изм., ДВ, бр. 34 от 2001 г.) За прилагането на този закон и на ратифицираните международни договори в областта на гражданското въздухоплаване министърът на транспорта и съобщенията издава наредби и инструкции.

(2) Наредбите, нормите и стандартите по този закон трябва да са съобразени със съответните изисквания на Международната организация за гражданска авиация и на Европейския съюз.

§ 7. (Предишен чл. 154 - ДВ, [бр. 85 от 1998 г.](#), в сила от 1 януари 1999 г.) Този закон отменя [Закона за гражданското въздухоплаване](#), обнародван в Държавен вестник, бр. 1 от 4 януари 1963 г., и [Устава на въздушния транспорт в Република България](#), обнародван в Известия, бр. 93 от 18 ноември 1960 г.